

Plan för Värnamo kommuns miljöarbete 2023–2035

Reglemente

Kommunala beslut som utöver kommunallag och andra författningar styr och reglerar kommunala verksamheter. Innefattar Nämndreglementen, Delegeringsordningar, Bolagsordningar, Ägardirektiv, Föreskrifter, Kommunala taxor och avgifter.

Policy

Anger principer och värdegrundsbaserat förhållningssätt och tjänar som vägledning inom det aktuella området.

Plan

Beskriver strategier för arbetet med utvecklingen av Värnamo som kommun, och utvecklingsarbete inom kommunens organisation.

Åtgärdsplan

Anger konkreta åtgärder, tidsramar och ansvar.

Riktlinje

Beskriver hur förvaltning bedriver den befintliga verksamheten, eller ett visst område, så att den bedrivs effektivt och med god kvalitet.

Fastställd av: Kommunfullmäktige

Datum: 2023-02-23, § 26

Dokumentet gäller från: 2023-02-23

Dokumentet gäller för: Kommunstyrelsen och kommunens nämnder och utskott

Dokumentansvarig: Miljöstrateg, kommunledningsförvaltningen

Innehållsförteckning

Varför en plan?	4
En vägvisare	4
För vem gäller miljöplanen?	4
Avgränsningar	4
Globala, nationella, regionala och lokala mål	6
Utgångspunkter	7
Hållbar utveckling	7
Hållbarhetsprinciperna	7
Strategiska områden	8
Ställningstaganden, åtgärder och indikatorer	8
Minskad klimatpåverkan	9
Värnamo kommun ska	9
Hållbar bebyggd miljö och natur	10
Värnamo kommun ska	10
Ansvarsfull resurshantering	11
Värnamo kommun ska	11
Insikt och handlingskraft	12
Värnamo kommun ska	12
Organisation och ansvar	13
Planens ekonomiska konsekvenser	13
Dokumentansvariga	13
Uppföljning	14
Referenser	14
Revidering	14
Ordlista	15
Bilaga Indikatorer	16

Varför en plan?

Värnamo kommun har möjlighet att agera för omställning till ett hållbart samhälle på bred front då organisationen spänner över flera verksamhetsområden, allt från samhällsplanering, teknisk försörjning, myndighetsutövning, vård och skola. Vi har ett ansvar att föregå som ett gott exempel, att verka som katalysator och göra det möjligt och enklare för kommuninvånarna att leva mer hållbart. Det finns ett positivt miljöarbete i kommunen men den omställningstakt som dagens samhällsutveckling har är inte tillräcklig för att de svenska miljömålen ska nås. Det krävs engagemang och ledarskap från politiker, privatpersoner, näringsliv och kommuner i det fortsatta miljöarbetet för att uppnå ett hållbart samhälle.

En vägvisare

Plan för Värnamo kommuns miljöarbete (vidare kallad miljöplan) står för ett gemensamt fokus och bestämmer vad som systematiskt måste göras för att minska vår miljöpåverkan ur ett lokalt, regionalt, nationellt och globalt perspektiv. Huvudsyftet med miljöplanen är att peka ut riktningen för kommunens miljöarbete fram till år 2035. Vår stora utmaning är att växa som kommun och samtidigt behålla eller förbättra de värden som skapar en hållbar livsmiljö och god livskvalitet för våra kommuninvånare. För att kunna utveckla ett hållbart Värnamo till 2035 behövs en hög ambitionsnivå i miljöplanen. Att tillgodose alla intressen och behov i ett växande samhälle är inte lätt och målkonflikter kommer sannolikt att uppstå där avvägningar behöva göras.

För vem gäller miljöplanen?

Miljöplanen gäller för Värnamo kommuns alla politiker och tjänstepersoner och ska vara välkänd i kommunens nämnder och förvaltningar. Beslut ska alltid tas med hänsyn till miljöplanens innehåll. Miljöplanen omfattar även områden där kommunen saknar mandat men har möjlighet att påverka, till exempel genom information, subventioner eller samarbeten. Förhoppningen är att den också ska inspirera näringsliv, organisationer och invånare till eget miljöarbete.

Avgränsningar

Miljöplanen är ett långsiktigt och övergripande styrdokument som sammanfattande håller ihop miljöfrågorna utifrån ett miljömålsperspektiv. Utöver detta har Värnamo kommun antagit och arbetar med flera strategiska styrdokument som mer fördjupat beskriver kommunens arbete i specifika frågor, till exempel grönstruktur, trafik eller vatten och avlopp. Tillsammans täcker dessa styrdokument en stor del av de nationella miljömålen och därför fokuserar miljöplanen på de ämnen och miljömål som inte andra styrdokument detaljerat tar upp. Miljöplanen formulerar inte några lokala miljömål på verksamhetsnivå utan tar de internationella, nationella och regionala miljömålen som sina egna. Detaljstyrning och planering av genomförande av åtgärder som är kopplade till planen utformas av ansvariga nämnder själva.

Sammanfattning

Miljöfrågor har kommit att spela en allt större roll i takt med att vår kunskap ökar om människans påverkan på jordens ekosystem och dess begränsningar. Miljöfrågan är bred och komplex och innefattar allt från klimatförändringar, förlust av biologisk mångfald, kemikalier och förbrukning av ändliga naturresurser. Att skapa balans mellan människan och miljön är en av vår tids största utmaningar. Samtidigt ger det oss också möjligheter att visa ledarskap och agera innovativt.

Värnamo kommun vill agera föredömligt och ambitiöst på miljöområdet och behandlar därför inte ekologisk hållbarhet som en isolerad fråga vid sidan om ordinarie verksamhet. Ett miljöperspektiv måste genomsyra all kommunal kärnverksamhet för att samhället ska kunna utvecklas hållbart, både genom att minska den negativa miljöpåverkan men också genom att öka den positiva miljöpåverkan.

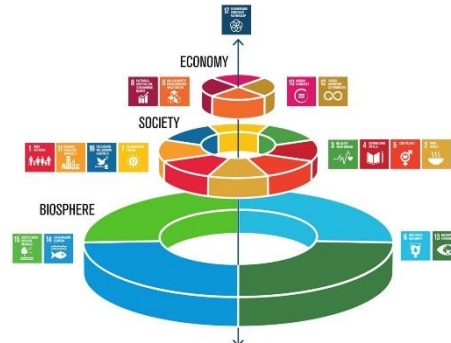
För att kunna arbeta med miljöfrågor på ett effektivt sätt har ett antal strategiska områden identifierats:

- Minskad klimatpåverkan
- Hållbar bebyggd miljö och natur
- Ansvarsfull resurshantering
- Insikt och handlingskraft

Inom varje strategiskt område finns utpekade ställningstaganden som ska vara vägledande för *vad* som är viktigt att sikta på inom de närmaste åren. För att veta *hur* kommunen ska arbeta finns till varje strategiskt område ett antal åtgärder kopplade. Dessa finns i en separat åtgärdsplan som revideras varje år i kommunstyrelsen. För att kunna följa utvecklingen i respektive område finns även ett antal indikatorer. Dessa finns i en bilaga till miljöplanen och följs upp med jämna mellanrum.

Globala, nationella, regionala och lokala mål

Världens ledare har enats om Agenda 2030, bestående av 17 globala mål som till år 2030 ska leda världen mot en hållbar utveckling. Målen preciseras av 169 delmål som knyter samman ambitionerna om en ekonomisk, social och miljömässigt hållbar utveckling. Agenda 2030 finns med i Värnamo kommuns målstyrningsmodell som ett analysverktyg och används som underlag till de övergripande målen.

Sveriges arbete med den ekologiska dimensionen av Agenda 2030 konkretiseras genom de 16 miljömålen som är beslutade av riksdagen. Målen är betydligt mer preciserade när det gäller vilken miljö kvalitet som krävs för en god miljö i jämförelse med målen i Agenda 2030. Målen är ledande för Sveriges miljöarbete och för Värnamo kommun. På riksnivå finns även specifika mål inom områden som koldioxidutsläpp och ekologiska livsmedel.

Regionalt har länets klimatråd tagit fram en klimat- och energistrategi med en vision om Jönköpings län som ett klimatsmart plusenergilän år 2045. Strategin innehåller både övergripande mål och specifika mål inom ett antal fokusområden.

I Värnamo kommun är klimat ett av fyra övergripande mål. Målet bryts ner från nämndnivå till verksamhetsnivå. Utöver Värnamo kommuns interna målstyrning tas även denna miljöplan. Genom planens strategiska områden anges vilket fokus vårt övergripande lokala miljöarbete ska ha i förhållande till regionala, nationella och globala mål. Genom att följa miljöplanens ställningstaganden och åtgärder bidrar Värnamo kommun inte bara till den interna måluppfyllelsen utan även till ovan nämnda mål.

Utgångspunkter

Miljöplanen utgår från vissa definierade uppfattningar.

Hållbar utveckling

Begreppet hållbar utveckling fick internationell spridning i samband med FN-rapporten *Vår gemensamma framtid*¹ och definieras av tre dimensioner:

- Den ekologiska handlar om att hushålla med naturresurser utan att skada jordklotets ekosystem på lång sikt.
- Den sociala handlar om att bygga ett samhälle där grundläggande mänskliga rättigheter uppfylls.
- Den ekonomiska handlar om att motverka fattigdom så att alla har råd att tillgodose sina grundläggande behov i relation till jordklotets ändliga resurser, det vill säga en ekonomisk utveckling som inte medför negativa konsekvenser för varken den ekologiska eller sociala dimensionen.

Begreppet ”hållbar utveckling” bygger på uppfattningen att den ekologiska dimensionen sätter den yttersta gränsen för vad som utgör människans handlingsutrymme och att social och ekonomisk hållbarhet är omöjlig att uppnå om dessa gränser överskrids och naturresurser överexploateras. Ekonomin behöver därför fungera som ett verktyg för samhället att utveckla välfärd utan bekostnad på vare sig människor eller planeten. Klimatförändringarna är således ett tecken på att vi agerar utanför planetens säkra gränser och är ekosystemets naturliga sätt att reagera på obalans.

Hållbarhetsprinciperna

Som medlem i Sveriges ekokommuner har Värnamo kommun förbundit sig att följa fyra grundsatser som definierar villkoren för ett hållbart samhälle. Håller vi oss till dessa instruktioner säkerställer vi att vi inte systematiskt förstör de systemen som vi är beroende av.

” I ett hållbart samhälle utsätts inte naturen för systematisk...

... koncentrationer av ämnen från berggrunden. Till exempel fossilt kol, olja och metaller.

... koncentrationer av ämnen från samhällets produktion. Till exempel kväveoxider, bromerade flamskyddsmedel, freoner och hormonliknande kemikalier.

... degradering på fysiskt sätt. Till exempel överuttag av skog, utfiskning och utarmning av ekosystem.

... Och det finns inga strukturella hinder för människors hälsa, inflytande, kompetens, opartiskhet och mening

¹ World Commission on Environment and Development (1987) Oxford University Press, New York

Strategiska områden

För att Värnamo kommun ska kunna arbeta med miljöfrågor på ett effektivt sätt har ett antal strategiska områden identifierats. Områdena utgör fokus för vårt övergripande miljöarbete de närmaste åren.

- Minskad klimatpåverkan
- Hållbar bebyggd miljö och natur
- Ansvarsfull resurshandling
- Insikt och handlingskraft

Områdena har valts utifrån utmaningar som innefattar utsläpp till atmosfären och som påverkar klimatet och leder till klimatförändringar, utsläpp av farliga kemikalier och koncentrationer av ämnen som påverkar människor, djur och natur samt en ohållbar resurshandling och förbrukning som leder till både avfall och resursbrist. Utöver detta finns människans livsstil och beteende att jobba med samt behovet av att klimatanpassa våra livsmiljöer. Värnamo kommun måste jobba långsiktigt mot alla dessa faktorer. Ekologisk hållbarhet kan inte behandlas som en isolerad fråga vid sidan om ordinarie verksamhet. Ett miljöperspektiv måste genomsyra alla kärnverksamheter för att Värnamo kommun ska kunna utvecklas hållbart.

Ställningstaganden, åtgärder och indikatorer

Inom varje strategiskt område finns utpekade ställningstaganden som ska vara vägledande för *vad* som är viktigt att sikta på inom de närmaste åren. För att veta *hur* kommunen ska arbeta finns till varje strategiskt område ett antal åtgärder kopplade. Dessa finns i en separat åtgärdsplan som revideras varje år i kommunstyrelsen. För att kunna följa utvecklingen i respektive område finns även ett antal indikatorer. Dessa finns i en bilaga till miljöplanen och följs upp varje år i en miljöredovisning.

Minskad klimatpåverkan

Klimatförändringarna är en av vår tids största utmaningar. De ökade utsläppen av växthusgaser i atmosfären leder till en global uppvärmning och måste kraftigt begränsas för att inte leda till allvarliga konsekvenser för ekosystem, vattentillgång, matproduktion, mänsklig säkerhet och hälsa. Utsläppen kommer främst av sättet vi utvinnet, omvandlar och använder fossil energi genom förbränning av kol, olja och naturgas. Världens ledare har enats om ett globalt klimatavtal och Sverige ska senast år 2045 ha netto noll utsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp. För att nå dessa mål måste vi lokalt öka omställningstakten rejält gällande vår energianvändning inom främst transporter och byggande.

Relaterade svenska miljömål

Begränsad klimatpåverkan
Frisk luft
God bebyggd miljö

Nationella mål

- En fossil oberoende fordonsflotta till 2030
- Inga nettoutsläpp av växthusgaser 2045
- Jämfört med 1990 års utsläpp ska vi till
- 2030 minska med 63 procent
- 2040 minska med 75 procent

Relaterade globala hållbarhetsmål

Hållbar energi - Hållbara städer
och samhällen - Bekämpa
klimatförändringen

Regionala mål

- Senast 2045 är de totala utsläppen av växthusgaser från Jönköpings län lägre än 1 ton per invånare och år.
- Senast 2045 producerar Jönköpings län mer energi än vi använder. Energin vi producerar är förnybar och mängden är minst 10 000 GWh/år.

Värnamo kommun ska...

Uppmuntra noll- och plusenergilösningar vid ny- och ombyggnation.

Information och rådgivning om detta ska alltid ges vid försäljning av kommunal mark och vid inkommen bygglovsansökan.

Uppmuntra energieffektivisering och användning av förnybar energi hos

invånare, företag och organisationer/föreningar. Information och rådgivning ska alltid ges vid inkommen bygglovsansökan.

Effektivisera energianvändningen i det egna fastighetsbeståndet.

Kommunens verksamheter ska varje år se över sina möjligheter att åtgärda el- och värmeanvändning. Vid ny- och ombyggnation ska livscykelperspektiv eftersträvas och bästa möjliga energiteknik användas.

Öka anläggningar som producerar förnybar energi i det egna fastighetsbeståndet.

Vid nybyggnation och större renovering ska möjligheten att installera miljövänlig mikroproduktion av el och/eller värme, till exempel solceller och solvärme, alltid ses över.

Vara en föregångare när det gäller att ställa om den egna fordonsflottan till

fossiloberoende fordon samt hållbara res- och mötesvanor. Biodrivmedel av bästa miljöval ska användas till kommunens egna fordon och maskiner. Andelen resor med bil i tjänsten ska minska till förmån för till exempel gång-, cykel och kollektivtrafik. Resfria möten ska användas i största möjliga utsträckning.

Verka för att användningen av fordon som drivs av förnyelsebara bränslen

ska öka. Genom att stödja tekniklösningar och nya hyrkoncept eller ytterligare etableringar av förnybar tank- och laddinfrastruktur kan Värnamo kommun sporra utvecklingen. Den regionala biogasöverenskommelsen ska följas.

Lokalt ställa om till ett långsiktigt hållbart trafiksystem för att öka

möjligheten till fler hållbara resor. Läs mer om detta i kommunens översiktsplan och Plan för trafiken i Värnamo kommun.

Hållbar bebyggd miljö och natur

Värnamo kommuns vision handlar bland annat om att växa och bli fler, vilket ställer krav på hur kommunen exploaterar, planerar och skapar bebyggelsemiljöer. Generellt sett ökar både efterfrågan men också påfrestningen på naturresurser med ökad tillväxt. Ansvaret för samhällsplaneringen innebär att kommunen måste göra kloka val vid fysisk planering för att kunna skapa en god bebyggd miljö. När mer mark tas i anspråk ökar trycket på samhälls-systemen, det vill säga infrastruktur för trafik och system för att hantera avlopp-, energi-, vatten- och avfallsflöden. God samhällsplanering motverkar sociala klyftor och ljud-, luft- och ljusföroreningar men ser också till att skapa resiliens mot klimatförändringar och att stärka ekosystem. Att byggnader och kulturlandskap används och brukas är resurseffektivt, samtidigt som det ger bättre sociala och kulturella miljöer. En hållbar livsmiljö innebär även en giftfri miljö där farliga ämnen fasas ut. När olika intressen ställs mot varandra ska de svenska miljömålen alltid vara vägledande i beslut.

Relaterade svenska miljömål

Frisk luft - Giftfri miljö - God bebyggd miljö - Ett rikt växt- och djurliv

Relaterade globala hållbarhetsmål

God hälsa och välbefinnande - Hållbara städer och samhällen
- Bekämpa klimatförändringen - Ekosystem och biologisk mångfald

Värnamo kommun ska...

Uppmuntra hållbart byggande vid ny- och ombyggnation. Information och rådgivning om klimatanpassning och möjligheten att öka andelen giftfria byggmaterial och material med mindre klimatpåverkan, ska alltid ges vid försäljning av kommunal mark och vid inkommen bygglovs-ansökan. Vid nybyggnation ska även hänsyn tas till kulturmiljövärden. Läs mer om detta i Plan för kulturmiljön i Värnamo kommun.

Öka det hållbara byggandet. Kommunens egna fastigheter ska vara klimatanpassade och byggas efter principerna för Miljöbyggnad, som lägst silvernivå. Andelen byggmaterial som innehåller farliga kemikalier ska minska i det egna fastighetsbeståndet.

Trä som materialval ska dominera vid byggnation av nya skolor och förskolor.

Verka för att alla utemiljöer i det egna fastighetsbeståndet stärker den biologiska mångfalden och ekosystemtjänster, såväl befintlig som vid ny byggnation. Multifunktionella lösningar ska eftersträvas. Mer om detta finns att läsa i kommunens översiktsplan och Plan för grönstruktur.

Minska användningen av farliga kemikalier i den egna verksamheten. Särskilt fokus ska läggas på att minska barns och ungas exponering för miljögifter. De kemikalier och varor och material som används i Värnamos kommuns verksamheter och innehåller ämnen som utgör risk för människa eller miljö ska minska.

Stödja och stimulera lokal och hållbar matproduktion. Information och rådgivning ska alltid ges vid jordbruksarrende och jakträttsupplåtelse av Värnamo kommuns mark. Läs mer om detta i kommunens översiktsplan och Plan för grönstruktur.

Motverka nedskräpning så att andelen kommuninvånare som är nöjda med renhållning av parker och allmänna platser ökar.

Ansvarsfull resurshantering

Dagens linjära system (producera-använda-slänga) har bidragit till stora påfrestningar på miljön i form av avfall men också lett till en brist på naturresurser. Därför är det viktigt att använda resurser mer effektivt. Människan lever idag som om vi hade fler än en planet som kunde skapa resurser och absorbera våra utsläpp. Allt vi köper har i tillverkningsprocessen förbrukat stora mängder material och resurser. Vår konsumtion har även en indirekt påverkan genom investeringar, där det finns risk att kapital investeras i kol, olja och gas. För att vi ska kunna utvecklas hållbart behöver vi gå över till ett cirkulärt system där material hanteras effektivt och transparent i giftfria och slutna flöden. Övergången kräver stora omställningar, allt från affärsmodeller och design till produktion, konsumtionsmönster och avfallshantering måste förändras.

Relaterade svenska miljömål

Begränsad klimatpåverkan
- God bebyggd miljö

Nationella mål

- 60 procent av den offentliga livsmedelskonsumtionen ska utgöras av certifierade ekologiska produkter år 2030.

Relaterade globala miljömål

Hållbar industri, innovationer och infrastruktur - Hållbara konsumtion och produktion - Bekämpa klimatförändringen

Värnamo kommun ska...

Minska mängden avfall genom att aktivt återanvända och återvinna mer. Alla kommunala verksamhetslokaler ska erbjuda källsortering och matsvinnet ska minska. Möbler ska i första hand renoveras, i andra hand köpas/hyras begagnat och i tredje hand köpas/hyras nyproducerade.

Verka för en hållbar hantering av avloppsslam där näring och energi tas tillvara. När slam inte längre får läggas på deponi behövs en alternativ lösning till endast förbränning.

Använda dricksvatten på ett resursbesparande sätt. Kommunen ska minska sin dricksvattenförbrukning genom att till exempel byta till snålspolande munstycken, se över rutiner samt endast använda åvatten för bevattning sommartid.

Öka sina inköp av hållbara livsmedel, utan bekostnad på baskvalitén. Kommunen prioriterar närproducerat, svenskt och ekologisk. Andelen Fairtrade-märkta produkter ska öka med fokus på kaffe, te, bananer, kakao och andra varor som ej kan produceras inom EU.

Minska sin egen miljöpåverkan från konsumtion. Investeringar ska göras utifrån ett livscykelperspektiv och ta direkt såväl som indirekt miljö- och klimatpåverkan i beaktning. Miljö- och etiska krav ska ställas vid lämplig upphandling och inköp av varor, entreprenader och tjänster. Kommunens arbete ska vara strategiskt så att insatserna riktas på områden där de gör största miljö- och samhällsnytta. Användningen av engångsmaterial ska undvikas och hållbara val med fokus på miljö- och etiska märkningar ska göras vid inköp av give-aways samt vid catering och representation.

Underlätta för invånare att ställa om till en hållbar konsumtion. Genom att sprida kunskap om klimatsmarta livsstilar, affärsmodeller och cirkulära flöden, utveckla och stötta nya koncept samt stödja miljöförbättrande insatser ska det bli enklare för invånare att köpa begagnat, reparera, låna eller hyra produkter.

Insikt och handlingskraft

För att driva en omställning mot ett hållbart samhälle räcker det inte med att bygga cykelvägar eller förenkla källsortering. Även om vi är på god väg kommer det att dröja ett tag till att det mest hållbara valet också är det mest självklara, billigaste och enklaste. Vi behöver därför komplettera de fysiska åtgärderna med aktiviteter som påverkar normer, livsstilmönster och val hos såväl kommunens medarbetare som invånare. För att vi som individer ska göra mer hållbara val är det viktigt att vi känner att det spelar roll och att alla steg leder i en hållbar riktning. För att motivera beteendeförändringar är kommunikation en nyckel till att skapa engagemang, driva förändringar, bygga trovärdighet och att inspirera.

Det strategiska området Insikt och handlingskraft relaterar till samtliga svenska miljömål och den ekologiska dimensionen av de globala hållbarhetsmålen.

Värnamo kommun ska...

Öka kunskapen kring kommunens hållbarhetsarbete hos medarbetare och invånare genom information och utbildning. Hållbarhetsaspekter av projekt och insatser som görs ska framhävas. Utåtriktade evenemang med miljötema ska i hög utsträckning arrangeras i gränsöverskridande samarbete. I detta arbete kan biblioteken ha en nyckelroll som arenor för möten, medborgardialog och kunskapsinhämtning.

Ge barn och unga kunskaper, värderingar och attityder som gör det möjligt att aktivt bidra till en hållbar utveckling. Alla kommunala verksamheter bör rikta kontakt med unga.

Stödja, initiera och stimulera samverkan och dialog mellan invånare, företag, föreningar, myndigheter, organisationer, andra kommuner och lärosäten. Samverkan är en förutsättning för att vi tillsammans ska skapa ett hållbart samhälle.

Öka invånarens kunskap om natur, - miljö och kulturmiljöfrågor. Natur- och kulturmiljöinformation och naturguidningar ska utvecklas kontinuerligt. Skyltar och broschyrer ska finnas i och om alla naturreservat. Natur- och kulturmiljöinformation ska finnas tillgängligt och hållas uppdaterad både i tryck och digitalt.

Organisation och ansvar

Alla nämnder och förvaltningar har ett gemensamt ansvar för att de ställningstaganden som finns i miljöplanen efterföljs. Alla har ett uppdrag att utveckla sin verksamhet hållbart och att skapa åtgärder som leder till miljövinster. Alla nämnder har också möjlighet att formalisera sina ambitioner i verksamhetsspecifika frågor i egna styrdokument utöver miljöplanen.

Knutna till miljöplanen finns även åtgärder. De flesta kommer ur det regionala miljömålsarbetet som är uppdelat i fem åtgärdsprogram baserat på olika nationella miljö kvalitetsmål. Åtgärder i programmen tas fram i samverkan med olika organisationer, myndigheter och kommuner och revideras löpande vart fjärde år. Det innebär att Värnamo kommun årligen får en remiss på ett nytt program med åtgärder att ta ställning till. Värnamo kommun kompletterar även åtgärdsprogrammen med egna åtgärder på det lokala planet. Dessa åtgärder är delvis kopplade till den övergripande målstyrningen men kan även vara initiativ som ger effekt på ett bredare miljöområde. Alla åtgärder kopplade till miljöplanen samlas i Åtgärdsplan för Värnamo kommuns miljöarbete.

Planens ekonomiska konsekvenser

Det behövs ekonomiska resurser för en omställning till ett hållbart samhälle. De små, enkla åtgärdernas tid är förbi och större investeringar kommer att behövas framöver. Att integrera miljöperspektivet i alla investeringsbeslut kommer att kosta. Därför behöver tillgången till och kunskapen om investerings- och projektmedel att öka.

I Åtgärdsplan för Värnamo kommuns miljöarbete står minst en nämnd som ansvarig för genomförande. I de fall där flera nämnder står som ansvariga för samma åtgärd har de ansvar för olika delar av åtgärden eller behöver samarbeta i genomförandet.

De åtgärder som nämnden har ansvar för ska detaljplaneras, det vill säga vem i förvaltningen som ska göra vad, när och hur och med vilka resurser. Åtgärderna bör planeras in i verksamhetsplaner och budgetprocesser i den mån de behövs. De åtgärder som inte kan hanteras i befintlig budget är det upp till varje nämnds ansvar att söka annan finansiering för. Varje nämnd driver själva finansieringen av de åtgärder de står som ansvariga för.

Åtgärdsplanen revideras årligen i kommunfullmäktige, då fylls listan på med nya åtgärder och inaktuella åtgärder tas bort. Efter revidering förs åtgärderna in i beslutsstödsystemet där genomförandegraden följs upp och sammanställs årligen av Värnamo kommuns miljöstrateg. Sammanställningen redovisas sedan i kommunfullmäktige.

Dokumentansvariga

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för miljöplanen. Ansvarig tjänsteperson är kommunens miljöstrateg.

Uppföljning

För att säkerställa att åtgärder genomförs och får effekt behöver miljöarbetet följas upp och utvärderas kontinuerligt. Inrapportering av åtgärderna ska därför ske årligen. En sammanställd redovisning av resultat och analys görs med jämna mellanrum. Eftersom omvärlden ständigt förändras kan strategiska områden och ställningstaganden komma att behöva revideras, därför ses miljöplanen över i mitten av varje mandatperiod.

Referenser

- Kommunal plan för avfallsförebyggande och hållbar avfallshantering
- Fördjupad översiktsplan
- Kommunal vattenförsörjningsplan
- Plan för bostadsförsörjning
- Plan för grönstruktur
- Plan för kulturmiljön i Värnamo kommun
- Plan för skogsbruk
- Plan för trafik
- Plan för upphandling
- Plan för vatten och avlopp
- Policy för fordon under 3,5 ton
- Policy för kommunikation och information
- Policy för mat och måltider i Värnamo kommun
- Policy för upphandling och inköp
- Riktlinje för tjänsteresor
- Överenskommelse kring biogas i Jönköpings län
- Översiktsplan

Revidering

Revidering senast 2024-12-31.

Ordlista

Biodrivmedel

Ett samlingsbegrepp för drivmedel tillverkades av vegetabiliska oljor och animaliska fetter som minskar utsläppen av koldioxid jämfört med fossil diesel. Exempel på biodrivmedel är HVO och RME.

Biologisk mångfald

Variationsrikedomen inom arter, mellan arter och av ekosystem. En livskraftig natur består av en hög biologisk mångfald. Biologisk mångfald är även synonymt med ordet biodiversitet.

Ekosystemtjänster

De produkter och tjänster som naturens ekosystem ger oss människor och som bidrar till vårt välbefinnande. Det är källan till råvaror, rekreation och rikt friluftsliv och kan handla om produkter som mat och bränsle, men också tjänster som att rena vatten och luft, reglera klimat och pollinera växter.

Förnybar energi

Energi som kommer från källor som hela tiden förnyas i snabb takt. Exempelvis vattenkraft, vindkraft, solenergi och bioenergi. Bioenergi är energi som framställs av biomassa som till exempel växter och växtdelar av olika slag.

Hållbara livsmedel

Enligt Värnamo kommun ska de livsmedel som producerats så nära som möjligt, är ekologiska och Fairtrade-märkta premieras.

Klimatanpassning

Innebär åtgärder för att anpassa samhället till de klimat-förändringar vi redan märker av idag och de vi inte kan förhindra i framtiden.

Livscykelperspektiv

Att se till miljöpåverkan längs hela värdekedjan

PFAD

Palm Fatty Acid Destillate är en biprodukt från palmolja-produktion och används som bland annat råvara i tillverkningen av HVO.

Grön infrastruktur

Är ett nätverk av natur som bidrar till fungerande livsmiljöer för växter och djur och till människors välbefinnande. Nätverk behövs för att knyta ihop olika områden med höga värden för att landskapets olika ekosystemtjänster ska kunna fortsätta leverera. Blå infrastruktur handlar om vatten.

Resiliens

Den långsiktiga förmågan hos ett system att hantera förändringar och fortsätta att utvecklas.

Bilaga Indikatorer

Indikatorer för Minskad klimatpåverkan

- SEKOM 2: Antal resor med kollektivtrafik (resor/invånare)
- SEKOM 9: Andel förnybar och återvunnen energi i kommunala lokaler (%)
- SEKOM 10a: Transportenergi för tjänsteresor med bil (kWh/årsarbetare)
- SEKOM 10b: CO₂-utsläpp från tjänsteresor med bil (ton/årsarbetare)
- Kolada U00505: Fossiloberoende personbilar i kommunorganisationen, andel (%)
- Kolada U00506: Fossiloberoende lätta lastbilar i kommunorganisationen, andel (%)
- Kolada U00501: Fossiloberoende personbilar, andel av totalt antal bilar i det geografiska området (%)
- Kolada U07917: Genomsnittlig körsträcka med personbil, mil/inv
- Kolada N45970: Solcellsanläggningar totalt, installerad effekt (MW)
- Kolada N45974: Solcellsanläggningar totalt, antal
- Värnamo Kommun: Energianvändning i kommunala byggnader (kWh/m²)
- Värnamo Kommun: Antal körda km i tjänst med egen bil (km/årsarbetare)
- Värnamo Kommun: Andel förbrukat bränsle per bränsleslag (%)
- Värnamo Kommun: CO₂-utsläpp från tjänsteresor med SJ-tåg (kg)
- Värnamo Kommun: Antal körda km från tjänsteresor i SJ-tåg (km)
- Koldioxidbudget: Förhållandet mellan utfall och planerad minskning (%)

Indikatorer för kunskap och engagemang

- Kolada N00636: Kommunens arbete för att minska miljö/klimatpåverkan i egna verksamheter är bra, andel (%)
- Kolada N00637: Info från kommunen om vad enskilda kan göra för att minska sin miljö/klimat-påverkan fungerar bra, andel (%)
- Värnamo kommun: Antal arrangerade informationsaktiviteter (st)
- Värnamo kommun: Beskrivning av informationsaktiviteter
- Värnamo kommun: Antal energirådgivningar (st)

Indikatorer för Hållbar bebyggd miljö och natur

- SEKOM 8a: Årsmedelhalt av bly i avloppsslammet (mg/kg TS)
- SEKOM 8b: Årsmedelhalt av kadmium i avloppsslammet (mg/kg TS)
- SEKOM 8c: Årsmedelhalt av kvicksilver i avloppsslammet (mg/kg TS)
- SEKOM 12: Andel miljöcertifierade skolor (%)
- Kolada N00403: Andel ekologiskt odlad åkermark (%)
- Kolada N85054: Andel skyddad natur (%)
- Kolada N85084: Medelavstånd till skyddad natur, km
- Kolada U07505: Nöjdhet med skötseln av kommunens utomhusmiljöer, andel (%)
- Kolada: N00599: Bra utbud av friluftsområden i kommunen, andel (%)
- Kolada N07803: Cykelväg i kommunen, kommunal, meter/inv.
- Kolada N00570: Utbudet av gång- och cykelvägar är bra, andel (%)
- Kolada N00633: Utbudet av platser för förpackningsåtervinning är bra, andel (%)
- Kolada N85048: Utsläpp till luft av PM2.5 (partiklar <2.5 mikrom). kg/inv
- Kolada N85051: Sjöar med god ekologisk status, andel (%)
- Kolada N85052: Vattendrag med god ekologisk status, andel (%)
- Värnamo kommun: Antal sorteringsutrymmen som finns på kommunala arbetsplatser
- Värnamo kommun: Antal sorteringsutrymmen som finns i publika kommunala lokaler
- Värnamo kommun: Antal sorteringsutrymmen som finns på populära platser utomhus
- Värnamo kommun: Antal utredda gamla nedlagda kommunala avfallsupplag
- Värnamo kommun: Antal åtgärdade gamla nedlagda kommunala avfallsupplag
- Värnamo kommun: Upplevd förbättring av nedskräpningsproblematik och dumpning

Indikatorer för Ansvarsfull resurshantering

- SEKOM 11: Ekologiska livsmedel i den kommunala organisationen under hela året, andel (%)
- Kolada U07801: Total mängd insamlat kommunalt avfall (kg/invånare)
- Kolada U07414: Andel återvunnet material av kommunalt avfall (%)
- Kolada U07484: Insamlat grovavfall, kg/person
- Värnamo kommun: Andel fairtrademärkta produkter i den kommunala organisationen (%)
- Värnamo kommun: Andel återbrukade IT-enheter i kommunal verksamhet (%)
- Värnamo kommun: Andel minskade kemiska produkter i kommunal verksamhet (%)
- Värnamo kommun: Antal cirkulerade objekt på kommunorganisationens andrahandsmarknad för möbler och inventarier
- Värnamo kommun: Matsvinn som uppkommer i service- och omsorgsförvaltningarnas kök (%)
- Värnamo kommun: Andelen minskade engångsartiklar i kommunal verksamhet (skoskydd och engångshandskar).
- Värnamo kommun: Antal upphandlade avtal med krav på avfallsminimering
- Värnamo kommun: Lagersaldo per produktgrupp av kommunorganisationens inerta massor
- Konsumtionskompassen (SEI):

